

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Bakalářská práce

PĚVECKÉ SBORY V PRACHATICÍCH

Autor práce: Denisa Skobová

Vedoucí práce: Mgr. Karel Ochozka

Studijní program: Pedagogika volného času (PS)

2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

20. 3. 2023

Denisa Skobová

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Karlu Ochozkovi za cenné rady, připomínky, trpělivost a metodické vedení. Také děkuji všem sbormistrům, kteří byli ochotni se mnou spolupracovat a poskytnout potřebné informace. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a přáteli, kteří mě po celou dobu mého studia podporovali.

Obsah

Úvod.....	5
1 Pěvecký sbor	6
1.1 Historie pěveckých sborů	7
1.2 Lidský hlas.....	8
1.3 Hlasové ústrojí člověka.....	9
1.3.1 Dýchací ústrojí člověka.....	9
1.3.2 Fonační ústrojí člověka	9
1.3.3 Artikulační ústrojí člověka	10
1.4 Vady a poruchy hlasu.....	10
1.4.1 Vady hlasu.....	10
1.4.2 Poruchy hlasu	10
1.5 Hlasová hygiena.....	12
1.6 Sbormistr.....	12
2 Prachatice	14
2.1 Z historie města.....	14
2.2 Základní umělecká škola Prachatice	16
3 Pěvecké sbory v Prachaticích.....	17
3.1 Smíšený pěvecký sbor Česká píseň Prachatice.....	17
3.1.1 Historie	17
3.1.2 Projekty	18
3.1.3 Sbormistři.....	19
3.1.4 Zajímavosti.....	19
3.1.5 Současnost.....	20
3.2 Dětský pěvecký sbor Zlat'áček.....	20
3.3 Pěvecký sbor jihočeských učitelek.....	21
3.4 Ženský komorní sbor Maraveja	21
3.5 Shrnutí.....	22
Závěr.....	23
Seznam použitých zdrojů	24
Literatura.....	24
Internetové zdroje	24
Vlastní zdroje autora	25
Seznam obrázků	26
Abstrakt	27
Abstract	28

Úvod

Hudbu a zpěv můžeme řadit mezi nejstarší projevy lidské společnosti. Lidé hudbou a zpěvem již od pradávna projevovali své pocity a názory. Ať už člověk prožívá ve svém životě cokoli, vždy se to odrazí v jeho vnímání hudby, může do ní vložit svou radost, zármutek, vzpomínky či energii. Hudba a zpěv je už od dětství naší součástí a provází nás celým životem. Lidé mohou trávit čas s hudbou různým způsobem – někdo je profesionálním muzikantem, někdo naopak je jen „konzumentem“ hudby a příliš nevnímá hudbu ani při poslechu. Řada lidí se ale hudebně realizuje při aktivním, amatérském muzicírování. Jednou takovou možností je i zpěv v nějakém pěveckém souboru. Právě společný zpěv můžeme, kromě rozvoje hudebních schopností a dovedností, považovat za smelující aspekt k vytvoření kolektivu a přátelství.

Téma mé bakalářské práce se nazývá *Pěvecké sbory v Prachaticích*. Důvodem této volby bylo, že považuji sborový zpěv za zajímavou volnočasovou aktivitu, která rozvíjí jedince jak po stránce hudební (pěvecké), tak i v oblasti socializace. Sborový zpěv je prospěšná a zajímavá volba trávení volného času jak pro děti, tak dospělé. Zpěv může člověku pomoci odbourat stres, navázat přátelské vztahy a zajisté načerpat pozitivní energii.

Cílem mé bakalářské práce je teoreticky popsat fungování pěveckých sborů, hlasové problematiky a následně přiblížit pěvecké sbory v Prachaticích

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První část se věnuje pěveckým sborům, popisuje jejich fungování, rozdělení dle vybraných hledisek a rozdělení do hlasových skupin. Následně se práce věnuje historii pěveckých sborů od jejich samotného vzniku až po jejich vývoj do současnosti. V další části je popsán lidský hlas, jeho vznik, vývoj a následné stárnutí. Dále je popsáno hlasové ústrojí člověka, poruchy a vady hlasu. Důležitým tématem je také hlasová hygiena, která je nedílnou součástí pro správnou pěveckou techniku. V neposlední řadě je práce zaměřena na roli sbormistra v pěveckém sboru, na jeho osobnost a úkoly ve sboru. Poslední, nejdůležitější, kapitola popisuje již konkrétní pěvecké sbory v Prachaticích, jejich činnost, vznik a fungování.

Mezi základní zdroje, ze kterých tato práce vychází, patří publikace Viliama Fedora a Jarmily Vrchotové-Pátové *„Sborový zpěv a řízení sboru“* a stejnojmenná práce *„Sborový zpěv a řízení sboru“*, jejímiž autory jsou Jiří Kolář, Josef Rob a Ivana Štíbrová. Dalšími podstatnými zdroji byly osobní rozhovory se sbormistry a členy sboru, které byly pro mou práci velice přínosné.

1 Pěvecký sbor

Pěvecký sbor neboli uskupení lidí, kteří se scházejí za účelem zpívání interpretovaných skladeb. Dle definice FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ (1969: 22) „*sborový zpěv předpokládá organizovaný kolektiv (sbor), který má stálý počet zpěváků v jednotlivých hlasech, který prodělává růst a stále se zdokonaluje.*“ Důležitou a nedílnou součástí sboru je také sbormistr, který sbor vede určitým směrem a na němž závisí fungování celého sboru. Sbory můžeme rozdělovat podle několika hledisek:

1. Dle počtu členů
  - malé sbory,
  - střední sbory,
  - velké sbory.
2. Dle úrovně profesionality
  - profesionální sbory,
  - amatérské sbory.
3. Dle pohlaví
  - ženské,
  - mužské,
  - smíšené,
  - dětské – ty se dále mohou dělit na
    - chlapecké,
    - dívčí,
    - smíšené.

Pěvecké sbory dospělých můžou mít zvolený svůj žánr, kde každý může ukázat své schopnosti. Náměty si každý sbor vybírá dle svých preferencí a vkusu. Jsou například lidské obsahové náměty, které mohou ztvárnit všechny typy sborů. Vedle toho jsou tu také specifitější náměty a témata, jež zpracovávají určité druhy sborů. Ženské sbory se většinou zaměřují na jemnější náměty jako např. láska ženy a její projevy, květy, příroda, kde se projevuje jemnější dynamičnost a barevné podání než u mužů. Na druhou stranu sbory mužské často představují hrdinská témata, používají ráznější a „mužnější“ tónové a řečové prvky. Sbory smíšené mohou tedy do svých obsahových námětů zařadit třeba lásku k vlasti, obdiv k ročnímu období, kde se krásně může projevit ženská něžnost a mužský postoj. Důležitou roli hraje také hlasová poloha a hlasový rozsah členů. V dnešní době můžeme působení hlavně v amatérských souborech vnímat jako jistý životní styl lidí se stejnou zálibou ve zpěvu. Dnešní mladá generace vyhledává v těchto souborech zejména přátelství, mezilidské kontakty a zábavu (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 19–21).

Lidské hlasy se dělí dle tónového rozsahu a barvy hlasu do šesti skupin dle průměru rozsahu. Zařazení do hlasových skupin se řídí tím, ve které poloze má zpěvák svůj střed, kde se mu zpívá přirozeně a pohodlně, kde je jeho nejtypičtější barva hlasu (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 13). Rozeznáváme

ženské hlasy:

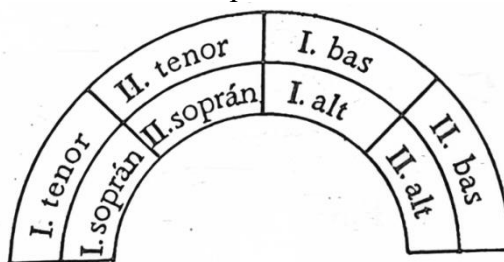
- soprán,
- mezzosoprán,
- alt;

mužské hlasy:

- tenor,
- baryton,
- bas.

„Důležitým činitelem pro zařazení hlasu do té které hlasové skupiny není jen barva a rozsah, ale také vycvičenost hlasu a způsob jeho používání“ (VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1976: 11).

Smíšené pěvecké sbory mají také své obvyklé uspořádání dle rozdělení hlasů do půlkruhu. Samozřejmě je možné uspořádání změnit dle preferencí sbormistra.

Obrázek 1 Postavení smíšeného sboru při zpěvu

1.1 Historie pěveckých sborů

Počátky hudby sahají až do staré doby kamenné, kde byly začátky lidského vzdělávání. Vznik hudby si v různých kulturách vykládali lidé po svém. V Řecku připisovali vznik hudby bohu Apollonovi, Egypťané bohu moudrosti Thotovi. Bible zase připisuje její počátky potomkům Kaina. Židé jako jediní ze starých národů nepřipisují vznik hudby nadpřirozenu, ale historickému vývoji. Židé mají pro hudbu ve svém životě zvláštní místo, připisovali jí velkou důležitost, zpívali jak sborově, tak sólově hlavně žalmy. Tyto žalmy vytvořili jeden z pramenů křesťanských zpěvů gregoriánského chorálu (srov. BUČEK 1990: 3).

Sborový zpěv řadíme mezi velmi oblíbené obory umění v celé naší historii. Skrz sborový zpěv lidé projevovali své city druhým, své touhy a přání. Mezi nejstarší výtvořiny sborového zpěvu dějin určitě patří naše nejstarší národní chorály. Již v raném středověku si naši předci vytvořili své chorály a byli mezi prvními díky své vysoké míře hudebnosti. Překážkou vzniku písní v národním jazyce byla neochota církve, která zastávala uniformitu latinského gregoriánského chorálu. Gregoriánský chorál byl jednohlasý latinský zpěv, který hudebně podporoval modlitby nebo biblické texty. Naplno se sborový zpěv rozšířil až v 15. století za husitské revoluce (srov. BUČEK 1990: 7) (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 11).

Jak v katolických chrámech, tak v židovských synagogách dlouho platila zásada, že se církevního zpěvu mohou zúčastňovat jen muži. Avšak husité byli moderní i v tomto ohledu a pomohli ženám zrovnoprávnit nárok na zpěv na církevní půdě i mimo ni. Husité své chorály zpívali zásadně bez doprovodu a jednohlasně. Díky své jednotě při zpěvu, který působil mohutným dojmem, naháněli svým nepřítelům hrůzu (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 11).

Vícehlas vznikl až později v době českobratrské s rozvojem humanismu a renesance. Další velký pokrok nastal v 15. století vynálezem knihtisku, který se začal používat nejen na knihy, ale také na zápis not. Roku 1501 byl na českém území vytisknut první lidový zpěvník, což velice usnadnilo šíření nejen literatury, ale také hudby a dopomohlo tak jejímu dalšímu rozvoji (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 11-12).

Mezi první vzniklé pěvecké organizace patřily pěvecké družiny Karla IV. Říkalo se jim mansionáři, žaltáři a tzv. „bonifanti“. Tyto pěvecké útvary se v době českobratrské zdemokratizovaly na literátská bratrstva, která se posléze nacházela v každém městě a vesnici. Organizace tohoto typu můžeme považovat za první amatérské pěvecké soubory u nás. Účelem setkání sborů byl společný vícehlasný zpěv v češtině i latině, zpěváci byli měšťané, řemeslníci a učitelé. Každý, kdo měl zápal pro zpěv, se mohl přidat. Vysokou úroveň pěvecké tradice u nás tyto sbory udržovaly až do konce 18. století, kdy byla literátská bratrstva za vlády Josefa II. roku 1786 zrušena (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 12).

Obnovení tradice se sborový zpěv dočkal až v 19. století v kroužcích liedertáflového typu, kde jejich obsahem byla náladová lyrika, blahopřání, oslavy a humoristické i lovecké zpěvy. Po revolučním roce 1848 vznikají na našem území pěvecké sbory zcela české. O rok později vznikl Akademický zpěvácký spolek jakožto první český pěvecký mužský sbor. V době národního obrození vznikl roku 1961 Zpěvácký spolek Pražský Hlahol, jehož cílem bylo šíření slovanského zpěvu v době obrození české společnosti a podle jeho vzoru vznikaly další spolky (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 12–13).

V šedesátých letech se začaly organizovat různé pěvecké festivaly, které se staly velice oblíbenou volnočasovou činností. Se založením nových spolků přišla i potřeba členů scházet se a mít prostor pro diskusi a společný rozvoj. Na tento popud vznikla roku 1868 Jednota zpěváckých spolků československých, jejíž činnost netrvala ale dlouho. Postupem času aktivita pěveckých sborů klesla a centrum působnosti sborů se přeneslo na Moravu. Důvodem útlumu aktivit sborů byl např. úpadek měšťanstva a rozpory mezi staročechy a mladočechy (srov. KUMPOŠTOVÁ 2006) (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 14).

Na přelomu 20. století nastává obnovení činnosti sborového zpěvu. Změnou, k níž došlo, bylo orientování sborových zpěvů více umělecky. Vznikala pěvecká sdružení výběrového, čistě uměleckého typu, mezi ně patřil tzv. Pařížský odbor plzeňského Hlaholu. Roku 1903 vzniklo Pěvecké sdružení moravských učitelů pod záštitou profesora Ferdinanda Vacha. Nejdříve se jednalo o sbor mužský, ale postupem času se sbor rozrostl o hlasy ženské a vznikl sbor smíšený. Podle jeho vzoru začalo vznikat velké množství učitelských sborů (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 14–15).

Ve 20. století se také setkáváme se sbory čistě profesionálního rázu za účelem potřeb rozhlasu a státních symfonických orchestrů. Mezi tyto sbory řadíme Český pěvecký sbor založený prof. Janem Kühnem. Sbor sklízел velké úspěchy jak v Čechách, tak v zahraničí. Po roce 1945 začaly vznikat pěvecké sbory ve velkém, a to jak dětské a studentské, tak také vojenské sbory (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 15).

Roku 1969 byla založena Unie českých pěveckých sborů (UČPS), který funguje až do současnosti. Svou činnost zaměřuje na propagaci a monitoring českého zpěvu, pořádá pěvecké přehlídky dětí a mládeže, organizuje semináře a koncerty. Unie českých pěveckých sborů vydává také časopis CANTUS, který poskytuje zájemcům informace o sborovém dění u nás i ve světě (srov. KUMPOŠTOVÁ 2006).

1.2 Lidský hlas

Hlas patří k nejdůležitějším nástrojům každého člověka, jenž slouží ke komunikaci. Tvorba hlasu neboli fonace vzniká pomocí hlasivek, kde se vyvíjí tlak na hlasovou šterbinu a proud vzduchu ji při výdechu rozechvěje a vzniká tak základní tón. Ten pak získává v dutinách horních cest dýchacích a ve vedlejších dutinách nosních podobu lidského hlasu (srov. FRITZLOVÁ 2013).

Lidský hlas má své dané vlastnosti – výšku, sílu a barvu. „*Výška hlasu je dána počtem kmitů, síla se řídí rozkmitem hlasivek a závisí na dechové funkci, barva je dána počtem, výškou a silou svrchních alikvotních tónů*“ (KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 8). Záleží také na tom,

zda se jedná o hlas ženský, či mužský. Ženský hlas je hlasem vyšší polohy, disponuje drobnějším hlasovým ústrojím, hlasivky jsou u altu vcelku dlouhé a u sopránů krátké a širší. U mužského hlasu jsou hlasivky dlouhé a hrubé, celkově mají muži větší hlasový orgán než ženy (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 13).

Lidský hlas se postupem času vyvíjí a mění. K jeho vývoji bezesporu patří i jeho stárnutí. U žen se stárnutí hlasu projevuje po padesátém roce věku, u mužů můžeme stárnutí pozorovat až po šedesáti. Avšak nemůžeme tvrdit, že každý hlas stárne stejně, tato hranice je zcela individuální a je spojena s celkovou vitalitou člověka, kvalitou hlasu. Závisí také na kvalitě zpěvákovy pěvecké techniky a hlasové hygieně (srov. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1986: 91–92).

1.3 Hlasové ústrojí člověka

Hlasové ústrojí se skládá z ústrojí dýchacího, ústrojí fonačního a ústrojí artikulačního, které zahrnuje hltan, dutinu ústní a dutinu nosní (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 5).

1.3.1 Dýchací ústrojí člověka

Činnost dýchacího ústrojí je jedním ze základních fyziologických potřeb člověka. Orgánem dýchacího ústrojí jsou plicе, v nichž nastává výměna plynů mezi vnějším vzduchem a krví. Dýchání zprostředkovává výměnu plynů v plicích. Kyslík se přivádí z krve do tkání a odvádí se naopak oxid uhličitý. Dutinou nosní nebo ústy proudí do plic vzduch přes nosohltan, hrtan a průdušnice, které se ještě nadále rozvětvují. Celá dutina hrudní je chráněna hrudním košem a níže bránicí. „*Bránice je silný pohyblivý sval (především nádechový), oddělující dutinu hrudní od dutiny břišní*“ (VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1976: 6) (srov. FROSTOVÁ, VANIAKOVÁ 2000: 7).

Nedílnou součástí zpěvu je také správné dýchání. Při nádechu působí nádechové svalstvo a tím se dutina hrudní zvětší: hrudní koš se zvětší a bránice se naopak sníží a začne tlačit na vnitřní orgány těla. To je důvod, proč se při nádechu břicho tlačí dopředu. Při výdechu se naopak prostor hrudního koše zmenšuje působením výdechových svalů, což má za následek vytlačování vzduchu z plic a bránice se zdvihá vzhůru. Svě dýchání můžeme ovlivnit silou vůle, dech můžeme prodloužit, zkrátit nebo i na krátký čas úplně zastavit.

Máme dva typy dýchání:

- Žeberní neboli hrudní typ;
- Břišní, bránicový typ.

Většinou se ale oba typy prolínají a střídají, pro zpěv jsou oba stejně kvalitní a mohou se využívat dle preferencí zpěváka (srov. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1976: 7).

1.3.2 Fonační ústrojí člověka

Fonační ústrojí slouží k tvorbě hlasu a skládá se ze dvou částí: hrtan a rezonátor. Hrtan umístěný na přední straně krku je složen z chrupavek, vazů a svalstva. Součástí hrtanu jsou hlasivky, které jsou tvořeny hlasovými vazy, svalstvem a sliznicí. Hlas vzniká chvěním vzduchu nad hlasivkami, které se od sebe při dýchání oddalují a prochází hlasovou štěrbinou, která má tvar písmene V. Pod hlasivkami se nahromadí vzduch, hlasivky se rozechvějí a začnou kmitat – rezonovat. Vzduch se nad hlasivkami střídavě zhušťuje a ředí, a tak dojde ke vzniku zvukové vlny – tónu (srov. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1976: 7–8).

1.3.3 Artikulační ústrojí člověka

Účelem artikulačního ústrojí je přeměna zvukových proudů v hlásky, řeč a zpěv. Formace na hlásky, řeč nebo zpěv se utváří až v dutině ústní. Mezi hlavní složky tohoto ústrojí patří hltan, dutina ústní a nosní, ústa a jazyk a obličejové kostní dutiny. Všechny zmíněné oblasti dávají dohromady soustavu rezonančních dutin, které jsou důležité pro určení barvy hlasu, zejména záleží na sevření hltanového svěrače, postavení čelisti a poloze úst. Dokonalá výslovnost hlásek, slabik a slov je nutná pro zřetelný a estetický zpěv (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 9–10, 19).

1.4 Vady a poruchy hlasu

1.4.1 Vady hlasu

Vady hlasu se objevují vcelku často, důležité je včas je rozpoznat a následně provést kroky k jejich blokaci, popř. eliminaci. V případě, že se vada nepodchytí včas a nezačne se řešit, může dojít k vážnému poškození hlasu, které může být i nezvratné. Je důležitá prevence a dohled pěveckého pedagoga při zpěvu (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 60).

Vady hlasu vyplývají z nesprávné funkce hlasivek při zpěvu či řeči a vyskytuje se jich nepřehledné množství. Mezi hlavní a nejrozšířenější můžeme zařadit distonování, což je zpěv nad výškou, nebo pod výškou správného tónu. Nedostatek tohoto typu může být zapříčiněn špatným hudebním sluchem, ale může to mít i jiné důvody, např. nesoustředěnost na zpěv, tělesnou nebo psychickou únavu atd. Problém může způsobovat i dyšný tón, který je způsobován neúplným dovíráním hlasové štěrbiny při zpěvu, kdy část dechu uniká s tónem a může vzniknout šelest. Dále se můžeme setkat s tónem hrdečným, tzv. knedlíkem, který vzniká při svírání hrtanu, kdy stoupá nepřírozeně vzhůru a zdvihá se kořen jazyka, což má za příčinu napínání krčních svalů. V neposlední řadě je běžnou vadou také tlačný tón neboli nezvučný hlas. Zpěv se zdá velice namáhavý, důvodem může být příliš silný zpěv nebo tvrdé nasazení tónu. Předjetí této těžkosti můžeme cvičením správného nasazování tónu. Problém, se kterým se můžeme též v praxi setkat, je zesláblý hlas, kdy dříve zpěvný hlas silného a zvučného rázu upadá, příčinou může být stárnutí hlasu nebo fyziologický problém. Obtíž, která zpěváky může též trápit, je tremola, jedná se o nepravidelné kolísání barvy hlasu, síly a výšky tónu. Vzniká nesprávnou funkcí dechu nebo špatným tvořením tónu (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 61) (srov. UNIUM 2010).

Zde bylo přiblíženo jen několik vad hlasu, ale setkat se můžeme i s dalšími – ztížený hlasový začátek, ztráta výšek a zmenšování hlasového rozsahu, nazální tón a neklidný hrtan (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 61).

1.4.2 Poruchy hlasu

Hlasové poruchy můžeme rozdělit do dvou základních skupin podle příčiny vzniku na poruchy organické a poruchy funkční. Někteří autoři rozdělují poruchy i do více skupin, ale toto je vcelku jednotné rozdělení (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 61).

1.4.2.1 Organické poruchy hlasu

Organické poruchy jsou způsobeny chorobnými změnami hlasového ústrojí, mezi jejichž příčiny patří záněty, nádory, úrazy atd.

Záněty hrtanu způsobují otoky hlasivek a nerovnosti jejich krajů, může docházet ke vzniku chrapotu. Po залéčení zánětlivých změn je možné, že se hlas upraví. Záněty můžou být buď akutního, nebo chronického rázu. Akutní záněty hrtanu jsou součástí zánětu horních cest dýchacích a mohou být virového původu, nebo vzniknou v důsledku alergické reakce. Pokud

se záněty opakují, jedná se o záněty chronické, které mají infekční původ a změny na hlasivkách mohou být trvalé. Důvodem může být kouření, vystavení se dráždivým látkám, smog nebo i alergie. Nutné je podchytit zánět včas a dbát na jeho vyléčení (srov. NEUBAGER a kol. 2003) (srov. FROŠOVÁ 2020).

Nádory hrtanu neboli tumory dělíme na nezhoubné (benigní) a zhoubné (maligní). Nezhoubné nádory mohou být způsobeny virově (papilomy hrtanu) a je nutné provést operaci, avšak není zde jistota, že se problém znovu neobjeví. U zhoubných nádorů je jedinou cestou chirurgický zákrok a radioterapie. Prvotním upozorněním, že by se mohl vyskytnout jeden z těchto nádorů, může být přetrvávající chrapot nebo ztížené polykání. Můžeme se také setkat s tzv. nepravými tumory, kdy se nejedná o nádor, ale jen o polyp na hlasivkách (hrbolek či nerovnost) způsobený poraněním povrchu hlasivek (srov. FROŠOVÁ 2020).

Poruchy inervace hrtanu jsou způsobené poškozením zvrtného nervu, může se jednat o jednostranné, nebo oboustranné poškození. Příčinou může být virové onemocnění, úraz, útlaky nervů atd. Potíže doprovází porucha citlivosti sliznice hrtanu a poruchy polykání (srov. NEUBAGER a kol. 2003).

Hormonální poruchy se projevují zejména chrapotem a zhrubnutím hlasu z důvodu změn hladin určitých hormonů v krvi. Mezi poruchy hlasu patří dysfunkce štítné žlázy a změna hladiny pohlavních hormonů. Při hormonálních změnách je snížena hlasová výkonnost a hlas není čistý v důsledku zvýšeného prosáknutí tkáně hlasivek (srov. FROŠOVÁ 2020).

Úrazy hrtanu mohou vzniknout následkem úrazu, např. náraz na řídítko při jízdě na kole, náraz na volant, poleptání nebo při intubaci (srov. FROŠOVÁ 2020).

1.4.2.2 Funkční poruchy hlasu

Poruchy z přemáhání hlasu se zařazují mezi funkční poruchy i přesto, že na hlasivkách vznikají organické změny, protože tyto změny nastávají v důsledku dlouhodobě chybného používání hlasu, a tak dochází k jeho přemáhání. Setkat se s těmito poruchami můžeme jak u dospělých jedinců, tak u dětské populace (srov. FROŠOVÁ 2020).

Porucha řadící se do této kategorie je hyperkinetická dysfonie, která vzniká přemáháním hlasivek a špatnou hlasovou technikou. Prvotními znaky může být hlasová únava a zastření hlasu. U profesionálních zpěváků je pravděpodobný vznik obtíží menší díky hlasové výchově a znalosti hlasové hygieny. Ohroženou skupinou jedinců jsou jistě sportovní fanoušci, kteří své hlasivky často namáhají při skandování (srov. NEUBAGER a kol. 2003).

Pokud člověk dlouhodobou zátěž hlasivek nezmírní v místě největšího zesílení, dochází ke vzniku hlasových uzlíků. Dle Koláře, Roba a Štíbrové (srov. 1998: 61–62) jsou hlasové uzlíky jednou z nejobávanějších chorob hlasového ústrojí. Vzniknout mohou při přetížení hlasu při překřiknutí nebo při zpěvu v indisponovaném stavu. Léčba spočívá v hlasovém klidu, v závažnějších případech je nutný i operativní zákrok.

Porucha z přemáhání hlasu může vzniknout i u dětí, nazývá se dětská hyperkinetická dysfonie. U dětí se objevuje již v raném věku, kdy děti nastupují do mateřské školy a jsou náhle v novém prostředí a kolektivu. Často se překřikují a namáhají tak svůj hlas (srov. FROŠOVÁ 2020).

Další formou funkčních poruch jsou **psychogenní poruchy hlasu**, mezi něž řadíme dysfonii či afonii, které mívají psychický podtext. Vznik může být náhlý bez předešlých obtíží, nebo např. po zánětu horních cest dýchacích. Při těchto obtížích je hlas velmi slabý a výrazně dyšný, v horších případech i zcela nezvučný. Poruchou trpí především ženská populace mezi 20. až 30. rokem a poté po 50. roce věku. Ve velkém množství případů je příčina obtíží psychosomatického rázu, např. rodinná nestabilita či pracovní vytíženost. Léčba těchto poruch je ve většině případů dlouhodobá, ale ne vždy má pozitivní výsledky, ojediněle bohužel nebývají ani vracející se potíže (srov. NEUBAGER a kol. 2003).

Do psychogenních poruch hlasu řadíme dlouhotrvající fistulový hlas, který se objevuje u chlapců po pubertě. Přetrvává u nich vysoký dětský hlas, i když je hlta již rozměrově připraven na normální hlas mužský. Léčba probíhá hlasovým cvičením (srov. NEUBAGER a kol. 2003).

Hlasové neurózy jsou poslední z trojice funkčních hlasových poruch. Do této skupiny poruch můžeme zařadit spastickou dysfonii, která je jednou z nejčastějších hlasových neuróz. Projevuje se zvýšeným fonačním tlakem při bezdůvodném svírání hlasové štěrbině. Hlas je většinou chraptivý a tvoří se s nadměrným úsilím. Dlouhodobé problémy mohou vést ke zhrubnutí okrajů a zesílení hlasivek (srov. FROŠOVÁ 2020).

1.5 Hlasová hygiena

Péče o hlas je důležitou součástí hygieny zpěváků. Dodržování následujících zásad prospívá správnému zpěvu a čistotě tónů a můžeme tak předejít vzniku hlasových vad. Vždy bychom měli zpívat ve vyvětraném a nepřetopeném prostředí, což nejen prospívá našim hlasivkám, ale také si okysličíme mozek a zlepšíme své soustředění. Místnost, kde cvičíme, by měla být vždy striktně nekuřácké prostředí. Délka zkoušek má být vždy přiměřená a mezi jednotlivými částmi by měly být pauzy pro odpočinek hlasivek. Při nemoci, rekonvalescenci a fyzické či psychické námaze se zpěv nedoporučuje, vše ale závisí na individuálním zvážení zpěváka. Po prodělání chřipky či angíny je třeba začínat se zpěvem pomalu a nepřepínat hlasovou sílu ani při mluvení. Vždy bychom měli zpívat s ohledem na naši současnou technickou úroveň a důležité je nepřepínat hlas do vyšších poloh (srov. KOLÁŘ, ROB a ŠTÍBROVÁ 1998: 60).

Důležité ale je péči o hlas příliš nepřehánět, ochranu hlasu lze zajistit podpořit otužováním těla, každodenní studená sprcha nastartuje lidský organismus. Přehnanou starostlivostí o hlasové orgány ztratí svou přirozenou obranyschopnost a budou náchylné na nemoci. Musíme nepochybně dbát i na naši duševní hygienu. Hlasu prospívá dostatečný a pravidelný spánek a aktivní odpočinek, ať už je to jízda na kole, běh nebo procházka na čerstvém vzduchu. Naše psychická pohoda také podporuje naše pěvecké výkony, nikdy bychom neměli zpívat rozčilení, neboť naše překrvené hlasivky nemají být namáhány a hlasové ústrojí by mohlo získat nežádoucí pěvecké techniky (srov. FEDOR, VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1969: 35).

Hlas zpěváka může ovlivnit i tréma, která mnohostranně ovlivňuje jak sólové, tak sborové pěvce. Trému Vrchotová-Pátová (srov. 1986: 4–5) popisuje jako psychický i fyzický stav jedince, který je charakterizován jako nepříjemný či nepříznivý, kdy člověk mění své chování od drobnějších selhání při běžných činnostech až po naprostou ztrátu ovládnutí sebe sama. Předejít vzniku trémy můžeme kvalitní věcnou odbornou přípravou a příjemným prostředím během zkoušek, nedílnou součástí pohody je bezesporu i příjemná spolupráce mezi jednotlivci. Správné prostředí má zajistit i sbormistr, kdy jeho správné vedení a působení na sbor přispívá k dobrým výsledkům a pohodě pěveckého uskupení (srov. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1986: 4–5).

1.6 Sbormistr

Sbormistr je vždy nedílnou součástí každého pěveckého sboru, který řídí jeho činnost. Pozice sbormistra není vždy jednoduchá, proto by ji měl zastávat člověk, který je schopný vést tým a zároveň udržet přátelskou atmosféru. Je vždy výhodou, když jednotlivé členy sbormistr zná i z jiné než profesionální stránky a bude pro něj jednodušší je správně vést a budovat si u nich autoritu. Tu zajisté upevní i správný postoj při dirigování, jenž má být vždy přirozený, neokázalý a skromný, jakákoli strnulost je hned vidět (srov. SVOBODA 1956: 36).

Post sbormistra může člověk zastávat buď na profesionální, nebo amatérské úrovni. Profesionální sbormistři mají převážně vystudované sbormistrovství nebo dirigentství. Studium těchto oborů může člověk vystudovat např. na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, na téže fakultě na Ostravské univerzitě nebo v Ústí nad Labem na Univerzitě J. E. Purkyně. Amatérský sbormistr nemá většinou obor sbormistrovství vystudovaný, ale vedení sboru ho naplňuje a je to jeho záliba.

V pozici sbormistra je vždy důležité jednat otevřeně, tzn. říct, kde jsou slabé stránky zpěvu jedince, a společně se snažit najít řešení problému. I přestože má ale sbormistr vytýkat a opravovat chyby, musí si být vědom, že tyto chyby nelze odstranit najednou a chce to svůj čas a prostor. Podstatnou a nepostradatelnou vlastností sbormistra by v každém případě měla být trpělivost se členy sboru a získání si jejich důvěry (srov. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ 1986: 4).

2 Prachatice

2.1 Z historie města

Město Prachatice se nachází na samém okraji Šumavy a první zmínka o existenci „tržní osady“ je ze začátku 11. století, nyní se tam nacházejí Staré Prachatice. Celé území od Starých Prachatic až k hranicím bylo spravováno od 12. století vyšehradskou kapitulou. Rod Přemyslovců jí svěřil Zlatou stezku a také získala právo vybírat na tomto území celní poplatky. Prachatice jako takové vznikly na přelomu 13. století, důvodem byla Zlatá solná stezka, která tudy vedla. Byla to využívaná obchodní křižovatka mezi Prachaticemi a Pasovem v obchodu se solí. Sůl byla jedním z artiklů, jehož byl v České zemi nedostatek. Ve středověku byla totiž velká spotřeba soli, protože byla jediným konzervačním prostředkem na uchování potravin. Neobchodovalo se jen se solí, ale také s obilím, kožešinami, kořením, vínem a vyhlášenou prachatickou pálenkou. Obchodníci, kteří cestovali po Zlaté stezce, byli tzv. soumaři, kteří zboží vozili na koních. Oficiální vznik města byl potvrzen roku 1323 českým králem Janem Lucemburským a od roku 1370 nese místo název Staré Prachatice (srov. FENCL a kol. 2007: 5–7, 21).

Se vznikem města se pojilo i založení první školy na konci 14. století, která podpořila rozvoj vzdělanosti místního obyvatelstva. Místní školu svého času navštěvoval i Jan Hus, který pochází jen z deset kilometrů vzdáleného Husince nebo významný učenec Křišťan z Prachatic (srov. HULEŠOVÁ 2013).

Do historie města zasáhly husitské války. Husité na město zaútočili celkem dvakrát, první obléhání skončilo neúspěchem, ale podruhé již město v čele s Janem Žižkou z Trocnova dobyli. Velká část místního obyvatelstva byla pobita nebo upálena v sakristii kostela sv. Jakuba. Město se poté přidalo na stranu husitů a na krátkou dobu se stalo městem královským. V 15. století se ve vedení města vystříдалo hned několik rodů, z nichž první byl rod Rožmberků (poté páni z Rabštejna a páni z Roupova). Po husitských válkách se obnovil obchod se solí a město v roce 1501 opět získal rod Rožmberků (srov. FENCL a kol. 2007: 7–8).

V 16. století nastal rozkvět Prachatic díky vládě Rožmberků. Byla realizována řada stavebních činností a vystavěla se nová hradební linie, která je až dodnes téměř celá zachovaná. Valná většina historických budov, které dodnes zdobí náměstí, byla vybudovaná v tomto období ve stylu renesančním. Avšak rozvoj města utlumil veliký požár roku 1507, ale díky velkému úsilí místního obyvatelstva bylo město opraveno a byla dokončena více než stoletá stavba kostela sv. Jakuba. Obchod se solí vzkvétal, podílela se na něm velká část prachatického měšťanstva, město se rychle rozvíjelo a lidé bohatli. Převážná většina obyvatel byla původu českého, ale mezi obyvatele patřili i Němci a Italové (srov. FENCL a kol. 2007: 8–9).

Začátkem 17. století byly Prachatice prodány posledním Rožmberkem Petrem Vokem císaři Rudolfovi II., který městu udělil práva města královského. Touto dobou město nezažívalo své nejlepší časy, sůl se začala dovážet i jinými stezkami a muselo se čelit konkurenci ze strany vévodů bavorských a rakouských Habsburků. Situaci nezlepšilo ani stavovské povstání mezi roky 1618–1620 a následná třicetiletá válka. Po těchto událostech ztratily Prachatice postavení města královského a získaly nové pány rodu Eggenbergů. Když si Habsburkové prosadili své výhradní právo na dovoz soli do Čech, ztratila Zlatá stezka svůj účel a záhy zanikla. Obyvatelé přišli o svůj příjem peněz a město ovládla chudoba, nebyly peníze na jeho opravu. A to je také důvod, proč se Prachatice dodnes můžou pyšnit svým renesančním vzhledem, následné baroko město téměř vůbec neovlivnilo z důvodu absence financí. Barokní prvky můžeme vidět jen v drobných doplňcích uvnitř kostela sv. Jakuba (srov. FENCL a kol. 2007: 9–11) (srov. HULEŠOVÁ 2013).

Po smrti poslední příslušnice z rodu Eggenbergů kněžny Marie Arnoštky získali roku 1719 krumlovské panství, a tedy i Prachatice Schwarzenbergové. Tento rod byl majitelem města až do roku 1848, kdy zaniklo poddanské zřízení. Od doby třicetileté války se radikálně změnilo složení místního obyvatelstva ve prospěch německých obyvatel. Úředním jazykem se vedle češtiny stala i němčina, a tedy i v kostele se kázalo v obou jazycích. V důsledku úpadku města poklesla i vzdělanost obyvatel, ve škole již neučili vysokoškolsky vzdělaní učitelé, ale mnohdy pedagogové až pochybné úrovně. Nejen vzdělanost, ale i kulturní život upadl téměř v zapomnění. Nečinnost pěveckého literátského bratrstva, které se v předbělohorské době velkou měrou podílelo na kulturním vyžití města, mělo za následek ochabování místních poměrů (srov. FENCL a kol. 2007: 11) (srov. HULEŠOVÁ 2013).

Nikterak lépe se Prachaticím nevedlo ani v průběhu 19. století, na jehož počátku se město muselo vypořádat s ojedinělými návštěvami rakouských vojenských jednotek a mobilizací místní ostrostřelecké městské gardy v důsledku napoleonských válek. V době národního obrození většina obyvatel mluvila výhradně německy, působil zde i obrozenecký kněz František Josef Sláma, který byl autorem první kroniky města. Roku 1811 se v Prachaticích narodil Jan Nepomuk Neumann řadící se mezi nejvýznamnější rodáky našeho města. Působil jako kněz v USA, poté se stal biskupem ve Philadelphii a v roce 1977 byl katolickou církví svatořečen. Velkou ránou pro Prachatice byl roku 1832 již druhý velký požár, který město zastihl, shořelo při něm 137 domů a mnoho dalších bylo poškozeno. Změna, která město čekala, bylo zrušení poddanství roku 1850, Prachatice se následně staly centrem okresu, vzniklo zde sídlo okresního soudu a hejtmanství. I přes přetrvávající středověkou atmosféru města vznikly tady moderní velkolepé stavby, mezi něž patří místní gymnázium, nová nemocnice, nádraží, nová radnice a také Lázně sv. Markéty na okraji Prachatic. Významnou událostí na sklonku století bylo vybudování železniční tratě, tato stavba podpořila vznik prvních průmyslových podniků, např. městská cihelna, měšťanský pivovar a závod na malování skla (srov. FENCL a kol. 2007: 11–12).

Počátkem 20. století obývaly Prachatice již něco přes 4000 obyvatel a pyšnily se sídlem okresního hejtmanství, okresního soudu, finančního komisařství a také poštovního a telegrafního úřadu. Na přelomu století už Němci udávali směr města, tvořili zde skoro tři čtvrtiny obyvatelstva. Své úsilí čeští obyvatelé vkládali do vzniku místního Sokola a do stavby Národního domu na náměstí, který byl otevřen roku 1903. Vybudován zde byl také tzv. Štěpánčin park, který sloužil pro odpočinek a promenády. Novou stavbou, která zde také vyrostla, jsou bezpochyby místní kasárna, kde se střídaly vojenské jednotky a vojenské jednotky rakousko-uherské armády (srov. FENCL a kol. 2007: 12–13).

Po vzniku Československa se poměr mezi českým a německým obyvatelstvem téměř vyrovnal. Nejčastější obživa obyvatel byla stále v zemědělství, ale část lidí se již začala projevovat v řemeslech (obuvnictví, pekařství, holičství, hostinství...). Do třicátých let žili obyvatelé německé i české národnosti ve vzájemném souladu a na všech významných událostech se spolupodíleli. Avšak většina společenského života probíhala odděleně, ve městě byly rozdělené části, které obývali Němci a které Češi. Odděleně fungovala i školská zařízení. V roce 1936 se ve městě nacházely česká i německá dívčí i chlapecká obecná škola, česká i německá smíšená obecná škola, české gymnázium, česká Hospodářská odborná škola, česká Živnostenská pokračovací škola nebo třeba Český ústav Boženy Němcové. Z politického hlediska se vztahy mezi Čechy a Němci začali počátkem třicátých let zhoršovat. Volby do poslanecké sněmovny v roce 1935 vyhrála v Prachaticích sudetoněmecká strana SdP, stejného výsledku se dočkaly i následující volby do okresního a obecního zastupitelstva. Avšak ve městě získaly převahu hlasy strany české, což způsobilo velké napětí mezi národnostmi a postupný nástup německé menšiny po celé zemi situaci ještě zhoršil (srov. FENCL a kol. 2007: 13–15).

V roce 1938 vyvrcholil německý nacionalismus i v Prachaticích, členové strany SdP se již otevřeně hlásili k politice Adolfa Hitlera. Tyto události měly za následek projevy násilí, přestřelky a útoky na budovy města. Na základě mnichovské dohody bylo území Prachatic začátkem října 1938 obsazeno německou armádou. Velká část českého obyvatelstva následně odešla do Husince, Strunkovic nad Blanicí, Bavorova nebo Vodňan. Dle sčítání lidu roku 1939 žilo v novém správním celku Landkreis Prachatitz 38 0214 obyvatel, z toho jen něco málo přes 800 obyvatel české národnosti (srov. FENCL a kol. 2007: 15–16).

V době druhé světové války v Prachaticích vznikly pracovní zajatecké tábory pro válečné zajatce z Polska, Francie a Sovětského svazu. Místní obyvatelstvo bylo nuceno narukovat do armády a na frontu. Městem tou dobou procházely dlouhé kolony německých uprchlíků a ustupujících vojenských jednotek. Po celou dobu války byla také hojně využívaná železniční trať z Prachatic přes Volary do Pasova (srov. FENCL a kol. 2007: 16).

Květen roku 1945 se nesl v pozitivním duchu, město se vzdalo bez boje americkým jednotkám a v průběhu následujícího roku byla z města a okolí odsunuta valná většina německého obyvatelstva. Odvezeno bylo celkem 26 000 místních Němců směr Bavorsko. V příhraničních oblastech se usadili přistěhovalci ze Slovenska, Maďarska a Ukrajiny (srov. FENCL a kol. 2007: 15–17).

Po nástupu komunistů k moci roku 1948 a vzniku „železné opony“ se běžný život místního obyvatelstva dosti změnil. Vojenská posádka se začala značně rozšiřovat, rozrůstala se i místní kasárna a všudypřítomná pohraniční stráž střežící česko-bavorské hranice poklidný život obyvatel vážně narušila. S příchodem nového režimu obyvatele čekala i nová výstavba sídlišť kolem města začátkem padesátých let, která v dalších desetiletích jen přidala na obrátkách. V této době se středověká atmosféra Prachatic téměř vytratila. Staré historické město se začalo pomalu ztrácet za nehezkými betonovými budovami. Naštěstí se tyto četné úpravy týkaly jen vnějšku, krásné renesanční jádro města bylo zachováno. V roce 1981 bylo historické jádro Prachatic vyhlášeno městskou památkovou rezervací (srov. FENCL a kol. 2007: 17–18).

Od sametové revoluce a změny režimu v roce 1989 se město nadále renovuje a získává zpět svůj historický charakter. Obnovuje se i tradice Zlaté stezky, která neodmyslitelně k historii města patří. Každý rok se na konci června konají velkolepé slavnosti Zlaté solné stezky, součástí oslav je příjezd kostýmované soumarské karavany z německé obce Grainet, družebního města Prachatic. Nesmí chybět nezapomenutelné trhy plné ukázek řemesel, místních pochutin a zábavy za doprovodu hudebních vystoupení (srov. FENCL a kol. 2007: 18–19).

2.2 Základní umělecká škola Prachatice

Mezi prachatické volnočasové aktivity jistě patří Základní umělecká škola Prachatice, která zde má dlouhou historii. Počátky umělecké školy sahají až do dvacátých let minulého století. Roku 1926 byla založena první hudební škola pod vedením ředitele Roberta Volánka. Nejdříve se zde vyučoval jen hudební obor, tedy sólový zpěv, sborový zpěv, hra na klavír a housle. V 60. letech se obory rozšiřují na obor baletní, výtvarný a literárně dramatický. V té době se škola rozrůstá a vznikají pobočky v dalších městech. V roce 1991 škola mění svůj název z Lidové školy umění na Základní uměleckou školu. Největší událostí je od roku 2016 celorepubliková akce základních uměleckých škol ZUŠ Open. Základní umělecká škola pořádá každoročně celou řadu koncertů u příležitosti Vánoc, absolutoria atd. Cílem ZUŠ Prachatice je vzdělání jedinců k všestranné umělecké činnosti nejen v úzkém směru jedné oblasti uměleckého vzdělání. V současné době je škola pod vedením ředitele Mgr. Jakuba Weisse (srov. *Základní umělecká škola Prachatice* 2023).

3 Pěvecké sbory v Prachaticích

3.1 Smíšený pěvecký sbor Česká píseň Prachatice

3.1.1 Historie

Roku 1985 vznikl v Prachaticích jeden z nejdéle fungujících sborů v okolí. Zrodil se zde ženský pěvecký sbor Česká píseň. Sbor byl založen Vlastou Zumrovou a Alenou Vandlíčkovou ve spolupráci s Josefem Maidlem. Tyto dvě zakládající členky oslovily více žen a založily tehdy ještě ženský pěvecký sbor Česká píseň Prachatice. Pod vedením sbormistra Josefa Maidla se sbor rychle zaběhl a během prvních čtyř let existence se přeměnil z ryze ženského uskupení na sbor smíšený (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 3). Za zahájení činnosti nově vzniklého pěveckého sboru můžeme považovat první veřejné vystoupení v podobě koncertu pro důchodce v Prachaticích dne 13. 11. 1985 (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 9).

Česká píseň v rekordním čase zvládla nacvičit svůj základní kmenový repertoár a v září roku 1989 se vydala na svůj první zahraniční výlet do italské Imprunety. Město Impruneta bylo již dříve družebním městem Prachatic a díky sbormistrovi Josefu Maidlovi, který byl ve středu dění města, pocházel z německé rodiny a uměl perfektně nejen německy, dokázal s městem znovu navázat kontakty. Na znak přátelství měst je v Imprunetě ulice s názvem Prachatice, v Prachaticích bohužel žádná ulice na oplátku s názvem Impruneta není, nachází se zde jen ulice Italská (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 3).

V následujících letech spolupracoval se sborem i člen opery Národního divadla v Praze Miroslav Jelínek v roli technického poradce i sólisty. Později se jeho funkce ujal pan Josef Průdek jakožto profesionální zpěvák a člen Jihočeského divadla, poté ředitel opery Národního divadla v Praze učil Českou píseň sborovému zpěvu (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 2–3).

Sbor spolupracoval i se skladatelem Františkem Jančíkem, který i s manželkou byl několik let součástí sboru. Některé skladby pan Jančík napsal přímo pro sbor Česká píseň, např. skladbu Merlon (Vlastní rozhovor se zakládající členkou Ing. Janou Holou 14. 2. 2023).

Velkým úspěchem České písně se později stal zájezd do Záhřebu v tehdejší Jugoslávii. Čtyřdenní pobyt u moře plný zkoušek a odpočinku přinesl svůj úspěch. Česká píseň předvedla famózní podívanou na koncertě v „Glazbenym zavodu“ v Záhřebu. Repertoár, který sbor zde představil, je dodnes základem jejich širokého výčtu skladeb (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 3).

Nezapomenutelným zážitkem České písně musela bezpochyby být i návštěva italského Toskánska začátkem devadesátých let minulého století. Významnou událostí byla návštěva československého velvyslanectví v Římě. Česká píseň ve spojitosti s kulturním velvyslancem v Římě uspořádala koncert (srov. PRAVDOVÁ 2023). „*Koncert pro zástupce kultury města Říma, zaměstnance velvyslanectví a zástupce československé ambasády ve Vatikánu. Při této příležitosti předal sbor zástupci Vatikánu Mons. J. M. Veselému obraz sv. Jana Nepomuka Neumanna jako dar papeži Janu Pavlovi II. s prosbou o zajištění jeho důstojného předání*“ (PRAVDOVÁ 2023).

Dlouholetou tradicí, která byla obnovena smíšeným pěveckým sborem Česká píseň, je každoroční zpívání České mše vánoční „Hej, Mistře“ Jana Jakuba Ryby. Mše se skládá z devíti částí, v pořadí Kyrie, Gloria, Graduale, Credo, Offertorium, Sanctus, Benedictus, Agnus a Závěr. Tradice se v Prachaticích dodržuje již od roku 1988. Nejdříve se koncert konal v Galerii Dolní brána a později se přesunul do Národního domu Prachatice, kde každoročně sklídí velký úspěch ze strany posluchačů. Sbor z velké části doprovází místní orchestr Pošumavská komorní filharmonie pod taktovkou Karla Haymanna nebo také Písecký komorní orchestr pod vedením dirigenta Jiřího Votýpky (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 3).

Za další z úspěchů pěveckého sboru Česká píseň jistě můžeme považovat koncertní turné mezi roky 1994–1995, kdy sbor navštívil některé evropské země, mezi ně patří SRN, Belgie, Holandsko, Lucembursko a Francie. Koncertování mělo mezi lidmi veliký úspěch a účastníci sboru měli možnost se seznámit s tamějším prostředím a místními obyvateli, což je jedním z velkých výhod koncertování mimo Českou republiku (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 4).

Jedním z prvních větších problémů České písně bylo po roce 1994 časté střídání sborníků ve vedení sboru. Za pouhých deset let mezi roky 1994–2003 se jich v této roli vystřídal celkem pět. Sbor Česká píseň se ale nadále snažil o své mezinárodní uplatnění a udržení si svého charakteru (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 4).

Jak je již výše zmíněno, smíšený pěvecký sbor Česká píseň má své dlouholeté tradice, mezi něž patří i provedení České mše vánoční „Hej, Mistře“ Jana Jakuba Ryby. Postupem času se sbor rozhodl rozšířit svůj okruh působnosti a snažil se o navázání nové spolupráce. Jednou z oblastí, o kterou obohatil svůj repertoár, byla duchovní hudba. Česká píseň začala koncertovat o tradičních svátcích velikonočních, svátcích vánočních a také i během oslav sv. Jana Nepomuka Neumana, prachatického rodáka, v prachatickém kostele sv. Petra a Pavla nacházejícím se v areálu místního hřbitova (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 4).

Postupem času se Česká píseň zapojuje do více aktivit v blízkém i vzdálenějším okolí. Mezi tyto akce patří i různé festivaly – rakouský Bad Leonfelden, Festival duchovní hudby Šumava a Mezinárodní sborový festival romantismu ve Vlachově Březí, kde sklídil sbor velký úspěch a pyšní se velkou účastí různorodých sborů (srov. MAIDL, HOLÁ a NEUŽILOVÁ 2005: 4).

3.1.2 Projekty

3.1.2.1 Singing Omni-level projekt

Jeden z největších a nejúspěšnějších projektů České písně za celou dobu existence, tak okomentovala tento projekt bývalá předsedkyně sboru Ing. Jana Holá. Česká píseň se do projektu zapojila ve spolupráci s partnerstvím Grundtvig. Projekt Grundtvig byl zaměřen na celoživotní vzdělávání osob ve všech druzích vzdělávání dospělých a zapojilo se do něj v oblasti podpory vzdělanosti několik zemí Evropy.

Realizace projektu se konala mezi roky 2013 až 2015, kdy spolupráce spočívala v prostudování si písní tehdejších autorů dané země a vybrání skladeb, které byly následně formou vystoupení představeny se sborem společným koncertem. Jednalo se o jazykově náročná vystoupení, protože se vždy zpívalo v národním jazyce dané země. Projekt nebyl zajímavý jen z pěvecké stránky, ale účastníci se také mohli podívat do nového prostředí cizích zemí, okusit místní atmosféru, tamější gastronomii a pro některé členy to také byl první let letadlem a pokus o komunikaci v cizím jazyce. Věřím, že i z tohoto hlediska si členové sboru rozšířili své znalosti, což bylo podstatou projektu Grundtvig (Vlastní rozhovor se zakládající členkou Ing. Janou Holou 14. 2. 2023).

Zúčastněné země

- Česká republika (Prachatice),
- Francie (Perpignan a Bordeaux),
- Itálie (Traviglio a Arezzo),
- Maďarsko (Diosd),
- Anglie (Hebden Bridge),
- Polsko (Varšava),
- Kypr (Limassol) (PRAVDOVÁ 2023).

3.1.2.2 Humor v písni

Projekt Humor v písni byl realizován v letech 2012–2013 za účelem propagace sborového zpěvu, sborové zpívání totiž není v dnešní době moc populární trávení volného času hlavně u mladých lidí, kromě toho se obsazení sborů většinou skládá ze starších zpěváků a mladých lidí, které by zajímal sborový zpěv, je poměrně málo. To je důvod, proč se Česká píseň rozhodla vytvořit tento projekt. Chtěla potencionálním zájemcům i širší veřejnosti ukázat, jak mohou být sborové skladby veselé, vtipné a často se v nich může skrývat i hlubší význam. Sbor není jen o zpěvu, ale také o komunitě lidí a vznikají zde dlouholetá přátelství.

Středem pozornosti byly především malé obce. Ve Zbytinách pod vedením paní ředitelky Petry Staňkové vytvořily děti pestrá vystoupení a předvedly na pódiu své talenty. podobně tomu bylo v malebné obci Strunkovice nad Blanicí, kde paní učitelky mateřské školy Marie Malá a Jitka Chánová připravily program, který zahrnoval jak zpěv, tak tanec i přednes básní.

Nápad tohoto projektu byl velice zdařilý, bylo za ním vidět plno práce a zápalu pro věc, avšak podle slov paní Jany Holé i přes velkou účast na koncertech se dlouhodobý zájem o účast ve sborech nijak radikálně nezvýšil (Vlastní rozhovor se zakládající členkou Ing. Janou Holou 14.2.2023).

3.1.3 Sbormistři

Česká píseň za dobu své 38leté existence měla celkem již sedm sbormistrů, kteří sbor vedli. Každý z nich se neodmyslitelně podílel na chodu sboru a zanechal v něm kousek své osobnosti.

- Josef Maidl 1985–1994;
- Lukáš Holec 1994–1997;
- Martina Zíková 1997–1999;
- Karel Haymann 1999–2002;
- Václav Svoboda 2002–2003;
- Václav Kraus 2003–2019;
- Marcela Pehelová 2019 –

3.1.4 Zajímavosti

Nedílnou součástí sboru je bezpochyby i společné oblečení. První stejnokroj si Česká píseň pořídila již v roce 1986 jakožto tehdy ještě ženský pěvecký sbor, jak tomu napovídá i růžová barva halenky a sukně jakožto prvního společného oblečení. V průběhu let se barva i styl oblečení měnily, přes stříbrnou, červenou i černou. V současné době sbor vystupuje v černém oblečení s červenou šálou. Mužská část sboru obléká ručně malované kravaty, které vytvořila dcera Ing. Jany Holé, zakládající členky sboru. I skrz tato gesta je vidět, že členové sboru mají ke zpěvu a celé komunitě vřelý vztah a vkládají do něj část svého srdce.

Česká píseň se již mnoho let pyšní svým logem, na kterém je vyobrazena dívčí tvář. Autorem této kresby je akademický malíř Josef Sahula, který kresbu České písně daroval. Logo sklidilo velký úspěch a nachází se na propagačních materiálech sboru, např. tašky na zpěvníky a deštníky (Vlastní rozhovor se zakládající členkou Ing. Janou Holou 14. 2. 2023).

Obrázek 2 Logo České písně

3.1.5 Současnost

Stejně jako dříve ani v současnosti sbor Česká píseň nezahálí a nadále koncertuje a rozvíjí svůj talent. I v nelehké covidové době se po půlroční pauze v roce 2020 sbor scházel na zkouškách v aule místního gymnázia a zodpovědně se připravoval na své koncerty. Sbor se nyní schází každé pondělí od 17:30 do 19:30. Co se týká finanční stránky, sbor získává peníze především z projektů, kterých se účastní, a také z členských příspěvků.

3.2 Dětský pěvecký sbor Zlat'áček

Pěvecký sbor funguje v Prachaticích již od roku 2009 a navštěvují ho chlapci a dívky od první do sedmé třídy. Počet členů se v průběhu let mění, záleží na zájmu nově příchozích dětí. V současné době na sbor dochází 34 dětí a nově příchozí členy sbor vždy vítá.

Sbor je zaštitěn Základní školou Zlatá stezka v Prachaticích a je financován z příspěvků účastníků a ze školy. Dříve se i sbor zúčastňoval projektů, které sbor financovaly.

Zakladatelkou sboru je paní Mgr. Kamila Strejčková, absolventka pedagogické fakulty a nyní učitelka pro první stupeň na ZŠ Zlatá stezka. I přes svůj mladý věk se nebála a hned po ukončení studia na vysoké škole a nástupu do ZŠ Zlatá stezka sbor založila. Později se k ní připojila paní Mgr. Stanislava Machovcová a nyní sbor vedou společnými silami. Obě paní učitelky již dříve byly součástí sborů, měly tedy již zkušenosti, ze kterých mohly čerpat.

Každoročně pořádá sbor několik koncertů při různých příležitostech. Jedná se většinou o školní akce nebo akce města, mezi ně patří zpívání na náměstí při adventních trzích, zpívání v domově seniorů, každoroční zpívání v kostele sv. Jakuba a v neposlední řadě koncert ve škole. Zpěváci na svá vystoupení nosí sborový úbor, který se skládá z černého trika a zlaté kravaty.

Sbor zkouší pravidelně každé pondělí a zkouška sboru trvá jednu hodinu. Jako první se zpěváci rozezpívají a následně věnují čas zopakování písní, které již mají nacvičené, a dále se soustředí na učení se nových písní. Píseň se vždy učí po částech, které následně složí dohromady. Návčik písně většinou trvá 3–5 týdnů dle celkové náročnosti skladby. Píseň se děti učí vždy už od začátku s doprovodem na klavír nebo kytaru.

Repertoár sboru je široký – od lidových písní až po písně moderní. Skladby vždy dopředu vybírají paní učitelky podle svého uvážení, ale také se snaží vybírat takové, které děti budou bavit a jež budou zpívat s chutí.

Hlavní motivací k fungování sboru je bezpochyby radost dětí ze zpěvu, která učitelkám dodává energii k dalšímu fungování sboru a k jeho rozvoji. Upevňování dobrých vztahů mezi dětmi také napomáhá ke správnému průběhu zkoušek (Vlastní rozhovor se zakladatelkou Mgr. Kamilou Strejčkovou 13. 2. 2023).

3.3 Pěvecký sbor jihočeských učitelek

Pěvecký sbor byl založen v roce 1963 na Střední pedagogické škole v Prachaticích, zakladatelem byl pan Mgr. Theodor František Pártl, který v té době na Střední pedagogické škole v Prachaticích učil. Pan Theodor Pártl nebyl jen zakladatelem, ale i velmi nadaným sbormistrem. Sbor vznikl jako čistě ženský pěvecký sbor, který se následně v roce 1995 rozrostl o hlasy mužské (srov. PÁRTLOVÁ 2022: 14).

Za dobu svého působení sbor vystupoval na mnoha místech naší vlasti, ale i v zahraničí napříč Evropou. Sbor se může pyšnit několika prestižními oceněními. Sbor jihočeských učitelek získal první cenu na Internationaal koorfestivalu v Nizozemském městě Haag roku 1975 (srov. PÁRTLOVÁ 2022: 14).

Již od počátků sboru s ním spolupracoval sólista Národního divadla v Praze Eduard Haken. Odehráli společně přes 70 koncertů a spolupráce přerostla v dlouholeté přátelství (srov. PÁRTLOVÁ 2022: 78–79).

Sbor roku 1982 vydal i svou vlastní desku, která zahrnuje vše od polyfonních skladeb starších autorů přes klasickou tvorbu. Dále deska obsahuje úpravy lidových písní až po skladby novodobější až moderní (srov. PÁRTL 2004).

Sbor se v současné době nachází v Českých Budějovicích, kde je zaštitěn Biskupským gymnáziem. Změna místa působnosti byla dána tím, že pan Pártl přešel pracovat na již zmíněné Biskupské gymnázium v roce 1993. Theodor Pártl se naplno věnoval sboru až do roku 2013, kdy ze školy odešel, ale nadále sbormistroval. V současné době sbor vede Mgr. Anna Voříšková (srov. PÁRTLOVÁ 2022: 14, 106).

3.4 Ženský komorní sbor Maraveja

Začátky sboru můžeme uvést již od roku 1993, kdy Mgr. Martina Zíková po odchodu pana Theodora Pártla do Českých Budějovic a změně působiště Sboru jihočeských učitelek, začala vést pěvecký soubor na Střední pedagogické škole v Prachaticích. V roce 1995 vznikl studentský soubor VORES – Vokální renesanční soubor. Byl to sbor smíšený a působil do roku 1997, kdy studenti, kteří ve sboru zpívali, dokončili studium a nadále nebyl již takový zájem ze strany mužů, právě kvůli nedostatku mužských hlasů sbor skončil.

Po ukončení působení souboru VORES se paní Mgr. Martina Zíková rozhodla s několika dalšími ženami založit čistě ženský pěvecký soubor Maraveja. Pěvecký sbor byl založen roku 1997 jako soubor komorní. Se vznikem ženského sboru se změnil i repertoár z renesančních skladeb na skladby již poněkud modernější. Zakládajícími členkami byly Martina Zíková, Marcela Asbeková, Radka Kutláková, Věra Čunátová a Jana Holá.

Název ženského komorního sboru MARAVEJA vznikl s nápadem spojení počátečních slabik jmen zakládajících členek, tedy Martina, Marcela, Radka, Věra a Jana. V tomto složení sbor fungoval až do roku 2004. V následujících letech prošel velkými změnami jak ve složení zpěvaček, tak na postu sbormistryně, ale to ho nezastavilo a nadále koncertovaly a rozvíjely se (Vlastní rozhovor s bývalou sbormistryní Mgr. Martinou Zíkovou 8. 3. 2023).

Pěvecký sbor dává již, jak je zřejmé z názvu, přednost komornějším akcím a událostem. Mezi jejich aktivity patří zahajování kulturních akcí a vernisáží. Mezi tradiční každoroční koncerty můžeme zařadit jarní a adventní koncert v Muzeu české loutky a cirkusu v Prachaticích. Oblíbeným místem koncertování je kostel sv. Anny v nedaleké vesnici Libínské sedlo, kde sbor vystupuje v čase vánočním (srov. *Maraveja* 2019).

V současné době má sbor již od roku 2019 stejné složení. Sbormistryní je paní Mgr. Stanislava Machovcová a do sboru dochází 10 žen. Pravidelně se scházejí každý čtvrtek v prostorách místní Základní školy Vodňanská. Co se týká finanční stránky, sbor získává příspěvky od města Prachatice a dále mají peníze z honorářů z koncertů (srov. *Maraveja* 2019).

Sbormistryně

- Martina Ziková
- Eva Schlesingerová
- Martina Pivoňková
- Stanislava Machovcová

3.5 Shrnutí

Z dotazování sbormistrů a členů sborů jsem se dozvěděla následující informace. Složení sborů je vesměs ve prospěch žen, muži celkově jeví menší zájem o sborový zpěv. V souborech jsou většinou muži staršího věku, kteří účinkování berou jako koníček a dlouholetou tradici. Co se týká chlapců, do dětského sboru chodí jen několik jedinců. Valná většina zpěváků bydlí v Prachaticích nebo blízkém okolí v okruhu dvaceti kilometrů a dojíždění na zkoušky pro ně dle odpovědí není přítěží. Všechny sbory, kterých jsem se dotazovala, nemají jako podmínku vstupu do sboru talentové zkoušky, může přijít kdokoli se zájmem o zpěv a vyzkoušet si, zda ho tato volnočasová aktivita bude bavit a naplňovat.

Většina pěveckých sborů zpívá písně lidové, dále v repertoár sborů můžeme nalézt moderní písně dle preferencí sbormistra. V případě dětského sboru mohou písně navrhnout i děti a následně sbormistr rozhodne, zda jsou vhodné ke zpívání ve sboru, či nikoli. Ve většině případů sbor doprovází klavírista a na koncertech orchestr. V dětském sboru se občas objevuje i kytara. Dětský sbor Zlatáček podporuje děti i ve hře na hudební nástroj a po domluvě si děti své nástroje mohou přinést a vyzkoušet si sbor doprovázet na flétnu, klavír atd.

Převážná část dotazovaných sbormistrů nemá vystudovaný obor sbormistrovství, ale většina z nich má vystudovaný pedagogický obor, např. učitelství pro první stupeň nebo obor hudební výchova. Z dotazování jsem také zjistila, že sbormistři berou svou roli ve sboru jako součást svého životního stylu a že je to pro ně naplňující poslání.

Dále jsem se dotazovala členů sborů, proč si působení v nich zvolili. Na to mi valná většina odpověděla, že chození do sboru je velice baví a užívají si příjemnou přátelskou atmosféru. Několik lidí také zmínilo, že zpěv je pro ně skvělý způsob, jak se odreagovat v dnešní hektické době, že jim kolektiv sboru vždy zvedne náladu a dobije je pozitivní energií. Všechny sbory, které oslovila, potvrdily, že chodí do sboru vždy s úsměvem a čas tam strávený mezi přáteli je naplňuje.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo teoreticky popsat pěvecké sbory a následně zmapovat jednotlivé sbory v Prachaticích. Věřím, že tento cíl se mi z velké části podařilo splnit. V první části jsem popsala pojmy spojené s pěveckými sbory a doplnila související informace. Také jsem se ve své práci zaměřila na roli sbormistra jako nedílnou součást sboru a na hlasové vady a poruchy.

Při svém mapování pěveckých sborů v Prachaticích jsem se dozvěděla mnoho nových informací o jejich fungování a účelu. Sbory, které jsem blíže představila, jsou zřízeny buď základní školou nebo se jednalo o občanské sdružení. Dále jsem ve své práci zjistila, že všichni sbormistři mají pedagogické či přímo sbormistrovské vysokoškolské vzdělání. Dětský pěvecký sbor vede paní učitelka se vzděláním učitelství pro první stupeň. Věřím, že toto vzdělání jí pomáhá při práci s dětmi díky dlouholetým zkušenostem ve školství.

Ve své práci jsem se zaměřila na čtyři pěvecké sbory, které působí nebo působily v Prachaticích. Nejdříve jsem zvolila velký smíšený sbor s dlouholetou tradicí, zajímalo mě, jak takto velké uskupení může fungovat. Dále jsem popsala dětský pěvecký sbor na základní škole. Vedoucí sboru byla velmi ochotná a v rozhovoru jsem se dozvěděla zajímavé informace. Třetí sbor, o kterém jsem ve své práci psala, již v Prachaticích nepůsobí, ale vznikl tu a psala se tu jeho historie. Poslední sbor, který jsem blíže popsala, byl malý komorní sbor o několika členech. Bylo zajímavé pozorovat sbory při zkoušce a všimnout si rozdílů a podobností.

Sborový zpěv je smysluplná volnočasová aktivita, která pomáhá rozvoji nejen zpěvu, ale také mezilidských vztahů a osobnosti jedince. Věřím, že zájem o pěvecké sbory bude stejný jako doposud a že se tato tradice jak mezi dětskými, tak i dospělými soubory udrží co nejdéle.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BUČEK, M., 1990. *Sborový zpěv, I.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-0201-8.
- FEDOR, V.; VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J., 1969. *Sborový zpěv a řízení sboru.* Praha: Supraphon.
- FENCL, P. a kol., 2007. *Zmizelé Čechy: Prachatice.* Praha: Paseka. ISBN 978-80-7185-843-0.
- FROSTOVÁ, J.; VANIÁKOVÁ, M., 2000. *Základy hlasové výchovy pro učitele I.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2316-3.
- KOLÁŘ, J.; ROB, J.; ŠTÍBROVÁ, I., 1998. *Sborový zpěv a řízení sboru.* 2. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-556-6.
- MAIDL, J.; HOLÁ, J.; NEUŽILOVÁ, J., 2005. *Almanach smíšeného pěveckého sboru Česká píseň Prachatice ke 20. výročí jeho trvání.* Vimperk: Agentura Lucie.
- PÁRTL J., 2022. *Když má nás někdo rád: Theodor František Pártl.* Praha: STUDIO GABRETA. ISBN 978-80-88405-06-1.
- SVOBODA, J., 1956. *Učebnice dirigování a sborového umění pro pěvecké soubory: systém V. Steinmana.* 2., přeprac. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění.
- VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J., 1976. *Pěvecká příprava učitelů hudební výchovy: pro studující PeF a PGS.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J., 1986. *Kapitoly o zpěvu.* Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost.

Internetové zdroje

- FRITZLOVÁ, K., 2013. Hlas, řeč a dech. *Logopedie-fritzlova.cz* [online]. © 2013 [cit. 2023-02-15]. Dostupné na WWW: http://www.logopedie-fritzlova.cz/?page_id=55
- FROŠOVÁ, I., 2020. *Prevence poruch hlasu při výuce zpěvu.* Hradec Králové. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Petra Bendová.
- HULEŠOVÁ, J., 2013. Historie města. In: *Prachatice.cz* [online]. 24. 7. 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné na WWW: <https://www.prachatice.eu/historie-mesta/ds-1402>
- KUMPOŠTOVÁ, Z., 2006. Trocha historie. In: *Českesbory.cz* [online]. 12. 8. 2006 [cit. 2023-03-14]. Dostupné na WWW: <https://www.ceskesbory.cz/01-01-clanek.php?id=856>
- Maraveja, 2019. Úvod. In: *Maraveja.estranky.cz* [online]. 27. 11. 2019 [cit. 2023-03-09]. Dostupné na WWW: <https://maraveja.estranky.cz/>
- NEUBAGER, K. a kol., 2003. Jednotlivé poruchy hlasu. In: *Nakladatelstvi.portal.cz* [online]. 19. 2. 2003 [cit. 2023-03-20]. Dostupné na WWW: <https://nakladatelstvi.portal.cz/nakladatelstvi/aktuality/79797/jednotlive-poruchy-hlasu>
- PÁRTL, T., 2004. Pěvecký sbor jihočeských učitelek. *Web.quick.cz* [online]. © 2004 [cit. 2023-03-02]. Dostupné na WWW: <http://web.quick.cz/psju/index.html>
- PRAVDOVÁ, R., 2023. *Prachatice: Smíšený pěvecký sbor Česká píseň Prachatice.* In: *Ceska-pisen.estranky.cz* [online]. 15. 1. 2023 [cit. 2023-01-15]. Dostupné na WWW: <https://ceska-pisen.estranky.cz/>
- UNIUM, 2010. Hlasový výcvik. In: *Unium.cz* [online]. 15. 9. 2010 [cit. 2023-03-16]. Dostupné na WWW: <http://www.unium.cz/materialy/0/0/hlasovy-vycvik-m18729-p3.html>
- Základní umělecká škola Prachatice* [online]. Prachatice: ZUŠ Prachatice, © 2023 [cit. 2023-03-05]. Dostupné na WWW: <https://www.zuspt.cz/>

Vlastní zdroje autora

Vlastní rozhovor se zakladatelkou Mgr. Kamilou Strejčkovou 13. 2. 2023.

Vlastní rozhovor se zakládající členkou Ing. Janou Holou 14. 2. 2023.

Vlastní rozhovor s bývalou sbormistryní Mgr. Martinou Zíkovou 8. 3. 2023.

Seznam obrázků

Obrázek 1 Postavení smíšeného sboru při zpěvu	7
Obrázek 2 Logo České písně.....	20

Abstrakt

SKOBOVÁ, D. *Pěvecké sbory v Prachaticích*. České Budějovice 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce K. Ochozka.

Klíčová slova: pěvecký sbor, Prachatice, sbormistr, zpěv, hlas, hlasové poruchy, hlasová hygiena

Bakalářská práce se zabývá pěveckými sbory v Prachaticích. Teoreticky popisuje pěvecké sbory, představuje jejich historii, druhy sborů a osobnost sbormistra. Dále se zabývá hlasovými vadami a poruchami hlasu a s tím spojenou hlasovou hygienou. V další části práce popisuje historii Prachatic a jejich vývoj. Posléze se věnuje pěveckým sborům v Prachaticích, zaměřuje se na jejich historii, současnou činnost, sbormistry a repertoár.

Abstract

Choirs in Prachatice

Keywords: choir, Prachatice, choirmaster, singing, voice, vocal disorders, vocal hygiene

The bachelor thesis deals with choirs in Prachatice. It theoretically describes the choirs, presents their history, types of choirs and the personality of the choirmaster. It also deals with vocal defects and voice disorders and related vocal hygiene. In the next part of the work it describes the history of Prachatice and its development. Finally, the thesis deals with the choirs in Prachatice, focusing on their history, current activities, choirmasters and the repertoire of the choirs.